

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY



SÚHRNNÁ SPRÁVA

o výsledku kontroly mechanizmu hodnotenia, monitorovania a priebežného naplňania cieľov vybraných operačných programov Národného strategického referenčného rámca programového obdobia 2007 – 2013

Predkladá

Dr.h.c. doc. Ing. Ján Jasovský, PhD.
Predseda
Najvyšší kontrolný úrad
Slovenskej republiky

Materiál obsahuje

Súhrnnú správu o výsledku
kontroly

Bratislava, 30. január 2013

Súhrnná správa o výsledku kontroly

Kontrola bola vykonaná na základe plánu kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky na rok 2012.

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť, či je náležite zabezpečený systém hodnotenia a monitorovania operačných programov Národného strategického referenčného rámca (ďalej len „NSRR“), či sa vykonáva v súlade s požiadavkami príslušných predpisov Európskej únie (ďalej len „EÚ“) a Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) a efektívne a preskúmať, či sa priebežne naplňajú stanovené ciele kontrolovaných operačných programov NSRR 2007 - 2013 tak ako boli stanovené.

Predmetom kontroly bolo preverenie systému a monitorovania kontrolovaných operačných programov, naplnenia indikátorov na úrovni NSRR, programu a projektu, stavu implementácie kontrolovaných programov a v Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky skontrolovať aj vybrané výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na základe podnetu.

Kontrola bola vykonaná v dvoch kontrolovaných subjektoch:

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky,
Námestie slobody č. 6, 810 05 Bratislava, IČO 30416094 a

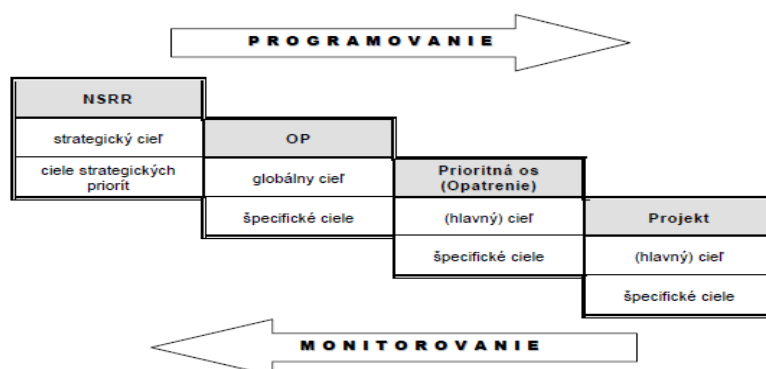
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Špitálska 4, 6, 8,
816 43 Bratislava, IČO 30795362

za kontrolované obdobie rokov 2007 – 2012.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1. Úvod

Za hodnotenie v rámci NSRR je zodpovedný Centrálny koordinačný orgán (ďalej len „CKO“) v súlade s ustanovením § 6 ods. 1 zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov, ktorý do 31.12.2010 patril do pôsobnosti Úradu vlády SR. Nadobudnutím účinnosti zákona č. 403/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy úlohy CKO s účinnosťou od 01.01.2011 prešli do pôsobnosti Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Proces monitorovania na úrovni NSRR je vykonávaný podľa nasledovnej schémy:



Za hodnotenie operačných programov Národného strategického referenčného rámca je zodpovedný príslušný riadiaci orgán (ďalej len „RO“). Pre kontrolované programy Operačný program Doprava (ďalej len „OPD“) je RO Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MDVRR SR“) a pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia (ďalej len „ZaSI“) je RO Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“). Za hodnotenie horizontálnych priorít je zodpovedný príslušný koordinátor horizontálnych priorít. Výstupmi monitorovania sú výročné správy a záverečná správa a ďalšie informácie pre rozhodovanie Monitorovacieho výboru a pre potreby vykonávania a hodnotenia riadených procesov.

NSRR predstavuje referenčný nástroj na prípravu programovania fondov. **Politika súdržnosti EÚ** sa v programovom období 2007 - 2013 uskutočňuje prostredníctvom sústreďovania príspevkov z fondov na **tri hlavné ciele**:

- Konvergenciu,
- Regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť a
- Európsku územnú spoluprácu.

Priority NSRR sa v SR implementujú prostredníctvom **11 operačných programov**.

Dominantnú úlohu v napĺňaní vízie v programovom období 2007 – 2013 zohráva riešenie otázok kvality hospodárskeho rastu. Preto je **strategický cieľ** formulovaný nasledovne: „**Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.**“

Merateľné ukazovatele strategického cieľa SR ukazuje tabuľka č. 1:

Tab. č. 1

Merateľné ukazovatele strategického cieľa SR:	počiatočná hodnota (rok 2005)	cieľová hodnota (rok 2013)	Dosiahnutý stav (rok 2011)
Energetická náročnosť ekonomiky	854,3 kg OE/1000 EUR	663,4 kg OE/1000 EUR	509,02 kg OE/1000 EUR
Súhrnný index inovatívnosti (EIS)	22 poradie	18 poradie	22 poradie
HDP na obyvateľa vo vzťahu k EÚ-15	53,7 % úrovne EÚ-15	viac ako 60% úrovne EÚ-15	66,36% úrovne EÚ-15
Produktivita práce vo vzťahu k EÚ-15	60,9 % úrovne EÚ-15	viac ako 70% úrovne EÚ-15	73,7% úrovne EÚ-15
Miera zamestnanosti vo vzťahu k EÚ-15	57,7 %	63,4 %	93,4%

Energetická náročnosť ekonomiky

V roku 2010 (posledný dostupný údaj) bola hodnota energetickej náročnosti ekonomiky 509,02 kg ropného ekvivalentu na 1000 EUR. Oproti roku 2009 (496,57 kg) to predstavuje mierny nárast.

Súhrnný index inovatívnosti (EIS)

Výdavky na výskum a vývoj na Slovensku v roku 2011 dosiahli 468,4 mil. EUR (0,68% HDP). V roku 2010 podiel na HDP predstavoval 0,63% HDP.

HDP na obyvateľa

Rok 2011 znamenal pre slovenskú ekonomiku mierne spomalenie ekonomického rastu. Výkonnosť ekonomiky sa v roku 2011 reálne zvýšila o 3,3%.

Produktivita práce

V decembri 2011 sa v SR medziročná inflácia dostala až na úroveň 4,6 %. Konsolidačné opatrenia vlády SR celkovo prispeli k rastu priemerných cien o 0,9 p. b., pričom najväčší príspevok (0,5 p. b.) malo zvýšenie základnej sadzby DPH z 19 % na 20 %.

Miera zamestnanosti vo vzťahu k EÚ-15

Podľa metodiky výberového zisťovania pracovných síl (ďalej len „VZPS“) poklesol počet nezamestnaných v roku 2011 medziročne v priemere o vyše 20 tis. osôb a miera nezamestnanosti (podľa VZPS) tak dosiahla úroveň 13,5 %. Priemerná nominálna mzda dosiahla v roku 2011 rast na úrovni 2,2 %, čo predstavuje spomalenie v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

Na základe východísk stratégie a v nadväznosti na vytýčený strategický cieľ SR je stratégia NSRR postavená na **troch strategických prioritách a ich troch cieľoch**, ktoré sa SR snaží naplniť prostredníctvom financovania projektov v programovom období 2007 – 2013. Strategické priority a ich ciele sú popísané v tabuľke č. 2.

Tab. č. 2

Strategická priorita	Cieľ strategickej priority
Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	Zvýšenie vybavenia regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb.
Vedomostná ekonomika	Rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb.
Ľudské zdroje	Zvýšenie zamestnanosti, rast kvality pracovnej sily pre potreby vedomostnej spoločnosti a zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín.

Strategické priority a ich ciele sú na nižšej úrovni rozpracované do **špecifických priorít a cieľov**.

2. Napĺňanie cieľov a monitorovanie Operačného programu Doprava

NKÚ SR preveroval napĺňanie cieľov OPD podľa priorít.

2.1 Napĺňanie cieľov OPD

RO pre OPD (MDVRR SR) si ako **globálny cieľ OPD** stanovil „Podporu trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja verejnej osobnej dopravy“. Aktivity programu sú preto primárne zamerané na výstavbu a modernizáciu dopravnej infraštruktúry, odstraňovanie neuspokojivých parametrov infraštruktúry, podporu verejnej železničnej osobnej dopravy a integrovaných dopravných systémov. Uvedený globálny cieľ napĺňa RO OPD prostredníctvom **štyroch špecifických cieľov**. Tieto ciele zastupujú tematické oblasti, ktoré RO OPD identifikoval na začiatku programového obdobia a ktoré si vzhľadom na situáciu vyžadovali intervenčný zásah a/alebo pri správnej podpore faktorov rozvoja oblasti mali vysoký potenciál prínosu.

Špecifický cieľ 1 – Modernizácia a rozvoj železničnej infraštruktúry

Z pohľadu fyzickej a finančnej implementácie ku koncu roka 2011 sa najlepšie výsledky dosiahli v plnení špecifického cieľa 1 prostredníctvom realizácie projektov Prioritnej osi („ďalej len PO“) 1. Zo sumy 782 746 878 EUR vyčlenených RO OPD na začiatku programového obdobia na modernizáciu železničnej infraštruktúry bolo k 31.12.2011

zazmluvnených 634 966 985,51 EUR (81,12 %) a vyčerpaných 257 096 184,06 EUR (32,85 %).

Špecifický cieľ 2 – Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry

Najväčší podiel zo všetkých cieľov, až 53,42 % alokácie OPD, bol vyčlenený na realizáciu projektov v rámci Špecifického cieľa 2. Cieľ je napĺňaný prostredníctvom implementácie projektov PO 2 a 5. Zo sumy 1 713 128 434 EUR, vyčlenených na realizáciu cestných projektov – diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy – bolo k 31.12.2011 zazmluvnených 768 111 685,86 EUR (44,84 %) a vyčerpaných 437 124 820,83 EUR (25,52 %).

Špecifický cieľ 3 - Modernizácia a rozvoj infraštruktúry intermodálnej prepravy

Špecifický cieľ 3 je napĺňaný prostredníctvom realizácie projektov PO 3. Zo sumy 102 620 947 EUR vyčlenenej na začiatku programového obdobia na podporu intermodálnej prepravy bolo k 31.12.2011 zazmluvnených 33 423 383,10 EUR (32,57 %) a vyčerpaných len 519 568,13 EUR (0,51 %). V nadväznosti na proces obstarávania projektovej dokumentácie, ktorý bol spustený ešte v roku 2008 s cieľom umožniť v SR výstavbu 4 intermodálnych terminálov, bola až v roku 2011 podpísaná prvá zmluva na výstavbu terminálu v Žiline.

Špecifický cieľ 4 – Rozvoj verejnej osobnej dopravy

Pre napĺňanie špecifického cieľa 4 bol zazmluvnený projekt obnovy železničných koľajových vozidiel Železničnej spoločnosti Slovenskej republiky so sumou 88 510 567 EUR (zdroje EÚ). Zo sumy 560 304 767 EUR, vyčlenenej na podporu integrácie verejnej osobnej dopravy v Bratislave a Košiciach a nákup nových vlakových súprav, bolo k 31.12.2011 zazmluvnených 92 985 363 EUR (16,60 %) a vyčerpaných len 28 832 900 EUR (5,15 %).

2.2 Plnenie merateľných ukazovateľov

V priebehu implementácie OPD sú jednotlivé cieľové hodnoty indikátorov sledované a hodnotené na základe podkladov o uzatvorených zmluvách o poskytnutí nenávratných finančných príspevkov, informácií z monitorovacích správ, predložených prijímateľmi, vykazovaného čerpania a stavu realizácie projektov.

Fyzické ukazovatele

Dĺžka zmodernizovaných tratí a dĺžka nových ciest

K 31.12.2011 bolo za pomoci prostriedkov z EÚ zmodernizovaných **41,2 km železničných tratí**. Cieľom RO OPD je v programovom období 2007 - 2013 zmodernizovať celkom 190 km tratí. Z uvedeného vyplýva, že cieľ bol k dátumu sledovania naplnený na úrovni **21,68 %**.

K 31.12.2011 bolo za pomoci prostriedkov z EÚ vybudovaných **42,45 km nových ciest**, z toho 20,43 km nových diaľnic, 18,05 km nových rýchlostných ciest a 3,97 km nových ciest I. triedy. Cieľom RO OPD je v programovom období 2007 - 2013 vybudovať celkom 169,8 km nových ciest. Z uvedeného vyplýva, že cieľ bol k dátumu sledovania naplnený na úrovni **25,00 %**.

Úspora času

K **31.12.2011** bolo možné vyhodnotiť parciálny výsledok, dosiahnutý po zmodernizovaní 18,9 km úseku Žilina – Krásno nad Kysucou, ktorý skrátil cestovný čas a dobu jazdy v danom úseku o približne **2 minúty**. Investície priniesli okrem časových úspor

tiež zlepšenie technického stavu tratí, zvýšenie bezpečnosti a komfortu. Významná časová úspora v nákladnej doprave sa očakáva po ukončení výstavby zriaďovacej stanice v Žiline (Teplička nad Váhom). Zriaďovacia stanica vo vybudovanom rozsahu má umožniť špičkovu spracovať asi 1 200 nákladných vozňov za 24 hodín a odbaviť 45 končiacich a 41 odchádzajúcich nákladných vlakov. V osobnej železničnej preprave má dôjsť k časovým úsporám po ukončení modernizácie železničnej trate v úseku Nové Mesto nad Váhom – Beluša.

Indikátory kontextu

K **31.12.2011** predstavovala dĺžka diaľnic a rýchlostných ciest SR celkom 672 km (z toho 430 km diaľnic a 242 km rýchlostných ciest). Hustota ciest vyššej triedy tak bola k sledovanému obdobiu na úrovni **13,7 km/tis. km²**, resp. **0,12 km/tis. obyvateľov**.

Celkový nárast hustoty diaľnic a rýchlostných ciest na Slovensku od začiatku programového obdobia (2007) predstavuje nárast o **4,7 km/tis. km²**. **Čistý príspevok OPD** predstavuje **0,78 km/tis. km²**, teda **15,2 % z celkového nárastu SR**. V prepočte na tis. obyvateľov predstavuje nárast oproti východiskovému stavu o 0,04 km/tis. obyvateľov, z toho čistý príspevok EÚ 2007 - 2013 predstavuje **0,007 km/tis. obyvateľov**.

Čo sa týka ukazovateľa „počet usmrtených osôb v dôsledku dopravnej nehody v cestnej doprave“ je možné konštatovať, že stanovený cieľ je napĺňaný a počet usmrtených osôb v dôsledku dopravnej nehody v cestnej doprave má na Slovensku klesajúcu tendenciu. Od roku 2007 klesol počet usmrtených osôb na cestách z hodnoty 627 na 558 v roku 2008, následne 347 v roku 2009 a 345 v roku 2010. Počet usmrtených osôb klesol aj v roku 2011 o 21 (pokles o 6,5 %), na **324**. To predstavuje **6,0 usmrtených/100 tis. obyvateľov** (počet obyvateľov k 31.12.2011: 5,4 mil.; zdroj: Štatistický úrad SR).

Od roku 2007 má podiel železničnej dopravy na celkových výkonoch osobnej dopravy rastúci trend. V roku 2007 dosahovala **železničná doprava** podiel 5,27 %, v roku 2008 5,56 % a v roku 2009 5,96 %. Ku koncu roka 2010 bol tento podiel 6,48 %. Rastúci podiel možno pripísať predovšetkým modernizácii železničných koridorov a poklesu výkonov cestnej verejnej dopravy. Modernizáciou ďalších úsekov železničných koridorov a obnovou železničných mobilných prostriedkov sa vytvárajú podmienky pre ďalšie posilnenie pozície železničnej dopravy na prepravnom trhu.

Na základe vyhodnotenia plnenia monitorovaných ukazovateľov OPD kontrola NKÚ SR dospela k tomuto záveru: Naplnenie cieľov OPD a dosiahnutie plánovaných efektov je podmienené úspešnou realizáciou projektov v prioritných osiach 1-7 v stanovenom čase. NKÚ SR hodnotí napĺňanie cieľov OPD z **časového hľadiska ako podpriemerné**.

2.3 Stav implementácie a naplnenie vytýčených cieľov v OP Doprava

Čerpanie OPD bolo k 31.06.2012 pod priemerom NSRR (OPD 28,38 % z celkového záväzku NSRR 2007 – 2013, pričom priemer NSRR bol 31,11% z celkového záväzku 2007 - 2013¹). Z doteraz schválených prostriedkov OPD tvoria veľké projekty až **84 %**. Na čerpaní sa podieľali najmä veľké projekty, ktoré tvorili až **90,3 %** čerpania. Na RO OPD bolo predložených na schválenie 11 veľkých projektov s celkovými nákladmi 1,68 mld. EUR (z toho 1,36 mld. EUR zdroje EÚ). K 31.05.2012 bolo z 12 veľkých projektov, predložených EK schválených 6 projektov v celkovej sume zo zdrojov EÚ vo výške 664 mil. EUR a 1 projekt

¹ poznámka: aktuálny stav čerpania OPD v čase spracovania tejto správy o výsledku kontroly k 25.01. 2013 je 31,29% z celkového záväzku 2007 – 2013 , zdroj údajov: MF SR

bol zamietnutý (I/61 Trenčín – most/SSC). RO OPD plánuje celkovo predložiť na schválenie EK 18 žiadostí o platbu („ďalej len ŽoP“) na veľké projekty. V súčasnosti EK posudzuje 5 veľkých projektov v sume 700,2 mil. EUR.

2.4 Problémy pri implementácii OPD

Implementáciu OPD sprevádzali viaceré problémy, napr.

- pozastavenie platieb projektov ŽSR,
- problémy súvisiace s environmentálnymi požiadavkami,
- zaostávanie implementácie PO 3 Infraštruktúra intermodálnej prepravy a PO 4 Infraštruktúra integrovaných dopravných systémov.

Problémy a riziká OPD súvisia s procesmi riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, procesmi výstavby a procesmi verejného obstarávania. V rámci procesov verejného obstarávania ide predovšetkým o nedostatočne pripravené súťaže, ktorých dôsledkom sú prieťahy pri ich ukončovaní a zdĺhavé revízne postupy.

Všetky uvedené problematické procesy zásadným spôsobom zhoršujú výkonnosť OPD z pohľadu kontrahovania a v konečnom dôsledku aj čerpania zdrojov OPD. Okrem toho nedostatky v procesoch verejného obstarávania, predprojektovej a projektovej prípravy výstavby a systémové nedostatky v riadení OPD predstavujú možné riziko negatívneho dopadu na oprávnenosť výdavkov implementovaných projektov zo strany EK.

MDVRR SR prijalo na základe analýzy monitorovaných výsledkov a na základe uznesenia vlády SR 382 zo dňa 25.07.2012 **Akčný plán na zefektívnenie implementácie OPD** (ďalej len „Akčný plán“) dňa 31.08.2012. Vzhľadom na podpriemernú úroveň čerpania programu bude MDVRR SR na základe Akčného plánu vykonávať odpočet stavu projektov, ktorý bude kontrolovaný na úrovni RO počas pravidelných porád. RO bude o stave odpočtovania úloh informovať EK. Akčný plán pozostáva z troch hlavných častí:

1. Aktuálny stav kontrahovania a čerpania OPD ku dňu 13.07.2012,
2. Identifikácia problémov a rizík OPD,
3. Opatrenia na odstránenie problémov a rizík identifikovaných pri projektoch OPD.

MDVRR SR v Akčnom pláne vypracovalo rizikovú analýzu konkrétnych rizík, ktoré môžu ohroziť absorpciu finančných prostriedkov na projekty PO 1-7. Podľa názoru NKÚ SR sú tieto riziká identifikované primerane a prijaté opatrenia a ich realizácia MDVRR SR by mali prispieť k naplneniu cieľov programu OPD.

3. Napĺňanie cieľov a monitorovanie Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

3.1. Mechanizmus monitorovania Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

NKÚ SR skontroloval napĺňanie cieľov OP ZaSI podľa priorít. Horizontálne priority NSRR a ich ciele sú uvedené v tabuľke č. 3.

Tab. č. 3

Horizontálna priorita	Cieľ horizontálnej priority
Marginalizované rómske komunity	Zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK a zlepšenie ich životných podmienok.
Rovnosť príležitostí	Zabezpečiť rovnosť príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie.
Trvalo udržateľný rozvoj	Zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti ekonomického rastu.
Informačná spoločnosť	Rozvoj inkluzívnej informačnej spoločnosti.

Predmetom kontroly NKÚ SR bol mechanizmus monitorovania na úrovni RO a overenie súladu s programovým dokumentom pre OP ZaSI.

Finančná podpora na OP ZaSI je poskytovaná z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu a z prostriedkov štátneho rozpočtu SR. OP ZaSI definuje **globálny cieľ** nasledovne: „Rast zamestnanosti, pokles nezamestnanosti, sociálna inklúzia a budovanie kapacít“. Operačný program sa implementuje prostredníctvom **5 prioritných osí**, v rámci ktorých sa implementujú horizontálne priority a transnacionálna spolupráca:

1. Podpora rastu zamestnanosti,
2. Podpora sociálnej inklúzie,
3. Podpora zamestnanosti a sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v Bratislavskom samosprávnom kraji,
4. Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy,
5. Technická pomoc.

NKÚ SR na základe vykonanej kontroly nadobudol primerané uistenie, že proces monitorovania prebieha v súlade a internými postupmi (s Implementačným manuálom) na úrovni RO pre OP ZaSI.

Cieľové hodnoty ukazovateľov, stanovené prijímateľmi na základe uzatvorených zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku s väzbou na napĺňanie globálneho cieľa OP ZaSI k 31.12.2011 sú uvedené v tabuľke č. 4.

Tab. č. 4

	Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľ stanovený prijímateľmi na základe uzatvorených zmlúv k 31. 12. 2011	Hodnota ukazovateľa k 31. 12. 2011	Cieľová hodnota	Komentár*
1	Počet osôb cieľovej skupiny zapojených do realizovaných projektov	výstup	počet	1 443 979	1 172 764	1 083 414	158 013 (265 projekt.)
2	Počet podporovaných osôb cieľovej skupiny	výstup	počet	163 737	68 953	65 045	2 456 (59 projekt.)
3	Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	46 786	44 222	99 725	197 (23 projekt.)
4	Počet vytvorených pracovných miest – muži	výsledok	počet	23 729	25 313	54 998	- (0 projekt.)
5	Počet vytvorených pracovných miest – ženy	výsledok	počet	20 103	16 999	44 727	- (0 projekt.)
6	Počet úspešne umiestnených osôb	výsledok	počet	198 947	44 049	158 400	- (0 projekt.)

Zdroj: ITMS, monitorovacie správy z ITMS, UPSVR

*Komentár obsahuje namerané hodnoty za projekty, ktoré sú registrované v ITMS ako riadne ukončené. V zátvorke je uvedený počet projektov, ktoré majú príspevok k nameranej hodnote.

V rámci merateľného ukazovateľa, monitorujúceho **počet osôb cieľových skupín zapojených do realizovaných projektov**, bol dosiahnutý fyzický pokrok. Medziročne sa zvýšil tento počet o takmer dvojnásobok. Na základe zostávajúcej alokácie na jednotlivé prioritné osi OP ZaSI a súčtu cieľových hodnôt jednotlivých projektov RO OP ZaSI sa očakáva prekročenie stanoveného cieľa na globálnej úrovni o viac ako polovicu.

Počet **podporovaných osôb cieľových skupín** v súčasnosti presiahol plánovaný cieľ na úrovni OP ZaSI najmä vplyvom intenzívnej realizácie nástrojov Aktívnej politiky trhu práce (ďalej len „AFTP“). Na druhej strane je možné hovoriť o zrejmom poddimenzovaní cieľovej hodnoty merateľného ukazovateľa v štádiu programovania. V budúcnosti sa dá očakávať takmer trojnásobné prekročenie počtu vyškolených osôb cieľových skupín v rámci OP ZaSI. Takéto očakávanie je oprávnené vzhľadom na súčet cieľových hodnôt jednotlivých projektov, ktoré majú prispieť k merateľnému ukazovateľovi.

Hodnota ukazovateľa v sledovanom období je viac ako 44%-né naplnenie cieľa v oblasti **vytvárania pracovných miest**. Medziročne sa zvýšil počet novovytvorených pracovných miest o viac ako 80% najmä vplyvom projektov v rámci AFTP. Vzhľadom na zostávajúcu alokáciu a súčet projektových cieľových hodnôt tohto merateľného ukazovateľa očakáva RO ZaSI naplnenie cieľa, stanoveného na úrovni OP ZaSI, na úrovni 52%.

Súčasný trend vytvárania **pracovných miest, predurčených pre mužov a ženy**, vypovedá o snahe vyrovnávať prístup na trh práce pre obe pohlavia. RO OP ZaSI predpokladá naplnenie cieľových hodnôt pre jedno či druhé pohlavie približne do 50%.

Počas roka 2011 sa zaznamenalo **len 28%-né** naplnenie cieľa v oblasti **umiestňovania uchádzačov o zamestnanie na trhu práce**. Napriek tomu je možné v budúcnosti očakávať prekročenie plánovaného cieľa najmä vplyvom realizovaných projektov v rámci AFTP. Vo všeobecnosti sa dá konštatovať, že výstupové merateľné ukazovatele na úrovni projektu sú napĺňané so značnou jednoduchosťou, ale úroveň výsledkov sa ťažšie stretáva s napĺňanými cieľmi na úrovni programu.

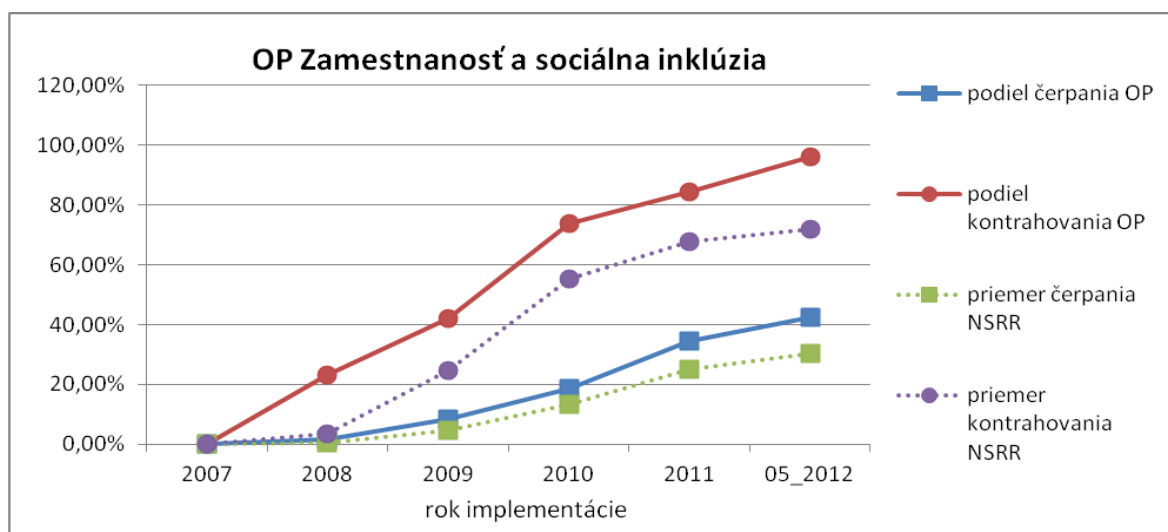
V prípade riešenia najpálčivejších problémov SR, t.j. **rastu nezamestnanosti a poklesu zamestnanosti** je takmer **95%-ný príspevok** zo strany implementácie projektov v oblasti AFTP. Signálom indikujúcim ozdravenie slovenskej ekonomiky bol v sledovanom období opätovný medziročný pokles miery nezamestnanosti o 0,9%. Rast zamestnanosti evidentne súvisí s rastom HDP na obyvateľa (5%), či opätovnou pozitívnou obchodnou bilanciou za rok 2011. Viditeľný je aj trend aproximácie miery nezamestnanosti medzi mužmi

a ženami. Štatistika naznačuje, že problém nájst' si prácu traumatizuje v porovnateľnej miere tak mužov ako aj ženy. Mierne poklesla miera nezamestnanosti, pričom výraznejšie poklesla miera dlhodobej nezamestnanosti žien v porovnaní s mužmi.

Merateľný ukazovateľ „**miera rizika chudoby**“, dostupný na stránke Štatistického úradu SR má **rastúcu tendenciu**. V roku 2007 bol 10,5%, v roku 2008 10,9%, v roku 2009 11% a v roku 2010 12%.

3.2 Stav implementácie Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

NKÚ SR preveril stav implementácie OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Vývoj kontrahovania a čerpania ukazuje graf:



Zdroj: ITMS a MFSR (k 31.12. príslušného roka a k 31.05.2012)

Kontrahovanie aj čerpanie OP ZaSI je na uspokojivej úrovni, RO OP ZaSI predpokladá úplné vyčerpanie všetkých alokovaných prostriedkov určených pre OP ZaSI na programové obdobie 2007 -2013.

V priebehu roka 2012 boli realizované v rámci OP ZaSI nasledovné realokácie:

- Dňa 23. 02. 2012 Monitorovací výbor OP ZaSI schválil realokáciu z opatrenia 4.1. (Zlepšenie kvality služieb poskytovaných verejnou správou a neziskovými organizáciami) do opatrenia 1.1. (Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti) v celkovom objeme 19,7 mil. EUR.
- Na základe uznesenia vlády SR č. 191 zo dňa 16. mája 2012 sa v rámci opatrenia na podporu nezamestnanosti mladých ľudí a zintenzívnenia podpory malých a stredných podnikov navrhla realokácia finančných prostriedkov v rámci operačných programov NSRR vo výške 70 mil. EUR pre OP ZaSI z OP Vzdelávanie a 50 mil. EUR sa bude realizovať formou vnútornej realokácie.

3.3 Kontrola výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

NKÚ SR skontroloval vybrané výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci OP ZaSI na RO (MPSVR SR) a preveril aj súvisiacu dokumentáciu, predloženú implementačnými agentúrami v pozícii sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom – Fondom sociálneho rozvoja (ďalej len „FSR“) a Sociálnou implementačnou agentúrou (ďalej len „SIA“). Cieľom kontroly NKÚ SR bolo preverenie správnosti a oprávnenosti postupov RO (MPSVR SR). Predmetom kontroly boli nasledovné zrušené výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „výzvy“) na RO OP ZaSI:

Výzva FSR: OP ZaSI- FSR – 2010/2.1/03

Operačný program: Zamestnanosť a sociálna inklúzia
Prioritná os č. 2: Podpora sociálnej inklúzie
Opatrenie č. 2.1: Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

Napĺňanie cieľov opatrenia si vyžaduje úzku spoluprácu RO s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (ďalej len „ÚSVRK“). V predloženej dokumentácii ku kontrole sa však nachádzal list ÚSVRK, adresovaný RO OP ZaSI, zo dňa 30.12.2010, mesiac po zverejnení danej výzvy, v ktorom splnomocnenec žiadal RO o jej pozastavenie respektíve zrušenie. FSR neakceptoval pozastavenie, ale vypracoval návrh na mimoriadne ukončenie výzvy, kde uvádza dôvody, ktoré však dokladmi nepreukázal.

Mimoriadne ukončenie po uzavretí výzvy schválil RO dňa 05.05.2011. V priebehu mesiaca jún 2011 vrátil RO/FSR štyri prijaté žiadosti spať žiadateľom bez ich vyhodnotenia.

NKÚ pri kontrole postupov zrušenia výzvy OP ZaSI zistil **nesprávne uplatňovanie nástroja – mimoriadne ukončenie výzvy, ktoré nebolo uplatnené v súlade** s kapitolou 5.3 „Tvorba, schvaľovanie a vyhodnocovanie výziev“ Implementačného manuálu RO.

Výzvy SIA

Kód výzvy: **DOP – SIA - 2010/1.2/REG BB**
DOP – SIA - 2010/1.2/REG PO
DOP – SIA - 2010/1.2/REG KE

Operačný program: Zamestnanosť a sociálna inklúzia
Prioritná os 1: Podpora rastu zamestnanosti
Opatrenie 1.2: Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania
Rámcová aktivita 1.2.4: Podpora tvorby nových pracovných miest vrátane podpory vytvárania nových pracovných miest v nových podnikoch a samozamestnania

- Termín predkladania žiadostí o nenávratný finančný príspevok bol stanovený od 09.07.2010.
- Termín uzávierky predkladania žiadostí o nenávratný finančný príspevok bol stanovený do 30.09.2010.
- Na základe usmernenia č.1 k výzvam na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok bol posunutý termín uzávierky 3 vyššie uvedených výziev do 04.10.2010 do 16:00 h.
- Predložené žiadosti o nenávratný finančný príspevok boli SIA v rámci implementačného procesu v zmysle platných procesov priebežne vyhodnocované a po skončení procesu odborného hodnotenia a výberu žiadostí o nenávratný finančný príspevok bola dňa 07.07.2011 predložená na RO Záverečná správa z výberu žiadostí a hodnotiacich procesov.
- V tejto fáze schvaľovacieho procesu **mali nasledovať ďalšie úkony** končiace uzatvorením zmluvy o poskytnutí NFP s prijemcami pomoci.

Kontrolnej skupine NKÚ SR bol predložený overený návrh na zrušenie výziev, ktorý bol predmetom rokovania Interného dozorného a monitorovacieho výboru pre fondy EÚ (IDMV – expertný poradný orgán ministra práce, sociálnych vecí a rodiny). RO svoje rozhodovanie v návrhu odôvodňuje podozreniami z korupčného konania, ktoré boli vyslovené na tlačových besedách Ministerstva vnútra SR a MPSVR SR.

Na základe predloženej dokumentácie k uvedeným výzvam, ktoré RO OP ZaSI zrušil, kontrola NKÚ SR dospela k nasledovnému záveru:

RO ZaSI (MPSVR SR) k zrušeným výzvam **nepredložil kontrolnej skupine NKÚ SR žiadny dokument, ktorý by ho oprávňoval konať** v zmysle § 13 ods. 7 zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov, na ktorý sa RO ZaSI v návrhu na zrušenie výziev odvoláva.

4. Zhrnutie

NKÚ SR vykonal kontrolu NSRR, OPD a OP ZaSI v takom rozsahu, aby získal dostatočné dôkazy a informácie, týkajúce sa systému a spôsobu mechanizmu hodnotenia, monitorovania a priebežného napĺňania cieľov dvoch kontrolovaných operačných programov za programové obdobie 2007 – 2013 vo všetkých preverovaných oblastiach.

Operačný program Doprava

Systém hodnotenia a monitorovania OPD je primerane účinný a spoľahlivý v súlade s požiadavkami ustanovenými v platných predpisoch a pravidlách EÚ a SR.

Stav realizácie v implementovaní programu k dátumu kontroly NKÚ SR však nebol uspokojivý, pričom OPD patrí medzi problémové operačné programy. Úspešnú realizáciu v rozsahu programového obdobia rokov 2007-2013 kontrola NKÚ SR predpokladá v dôslednom plnení opatrení prijatých Akčným plánom.

Na odstránenie zistených nedostatkov NKÚ SR odporučil RO pre OPD (MDVRR SR) pravidelne vyhodnocovať plnenie opatrení Akčného plánu a o výsledkoch priebežne informovať NKÚ SR.

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

System hodnotenia a monitorovania OP ZaSI je v zásade účinný a spoľahlivý v súlade s požiadavkami ustanovenými v platných predpisoch a pravidlách EÚ a SR.

Stav realizácie v implementovaní OP ZaSI k dátumu kontroly NKÚ SR bol uspokojivý. Kontrolná skupina NKÚ SR predpokladá úspešné čerpanie finančných prostriedkov určených pre OP ZaSI na programové obdobie 2007-2013 za predpokladu dôsledného plnenia prijatých opatrení RO OP ZaSI (MPSVR SR).

Nedostatky zistil NKÚ SR v oblasti kontrolovaných zrušených výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok. Na odstránenie zistených nedostatkov NKÚ SR na základe preverenia postupov a zistených skutočností pri zrušení výziev odporučil RO pre OP ZaSI venovať pri vypracovávaní výziev náležitú pozornosť ich kvalitnému spracovaniu. NKÚ SR zároveň upozornil, že dôvody zrušenia výziev musia byť v súlade so zákonom č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva a s riadiacimi dokumentmi (Systemom riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, Implementačným manuálom) jednoznačné, preukázateľné a konanie musí byť efektívne v reálnom čase.